

► DB Arbo Advies B.V.

**“Je gaat het pas zien als je het door hebt”
Geloof in optimale arbeidsomstandigheden en veiligheid**

Tekst & Beeld DB Arbo Advies B.V.

Voor colleges van kerkrentmeesters komt er veel kijken bij het beheren van kerkgebouwen. Beheerders, kerkenraden, kosters en kerkrentmeesters kijken dikwijls heel anders naar de arbeidsomstandigheden en veiligheid van ‘hun’ kerkgebouwen. Een gebouw beheren en zorgen dat de noodzakelijke wettelijke voorschriften ook nageleefd worden is een flinke uitdaging.

“In de praktijk merk ik bij hen een verschil in bewustzijn en bewustwording. Er wordt vaak gedacht: ‘het gaat al jaren goed.’ En dat is best begrijpelijk gezien de grote betrokkenheid die zij hebben bij hun eigen kerk en geloofsgemeenschap”, aldus Dirk Bok, directeur en eigenaar van DB Arbo Advies B.V. in Nijkerk.

Specialisme in kerken en kerkelijke gebouwen

Dirk is gecertificeerd hoger veiligheidskundige en arbeidshygiënist. Hij is erin gespecialiseerd om leden van het college van kerkrentmeesters strategisch en effectief te adviseren over het veiligheidsbeleid. Dirk kent de letter van de wet, en weet deze praktisch en realistisch in beleid vorm te geven. Hierdoor wordt het beheer en de veiligheid van kerkgebouwen gewaarborgd.

Zelfde wettelijke veiligheidsvoorschriften als bedrijven

Voor kerkgemeenschappen en kerkgebouwen gelden dezelfde voorschriften als voor andere bedrijven en gebouwen. Dirk wordt regelmatig benaderd met de vragen zoals: “Moet ik een risico-inventarisatie hebben? En als ik deze heb, hoe ga ik ermee om? Moet ik een ontruimingsplan hebben?”

Op het moment dat deze vragen worden gesteld, maakt Dirk een afspraak voor een kennismakingsgesprek waar de wensen en mogelijkheden worden besproken. Er wordt gekeken naar wat verplicht- en/of wenselijk is en hoe daar uitvoering aan gegeven kan worden. Dirk stelt een stappenplan op met als leidraad de risico-inventarisatie.

Strategisch en praktisch advies

Dirk inventariseert en begeleidt op strategisch niveau en helpt beheerders, kerkenraden, kosters en kerkrentmeesters met het praktisch invulling geven aan de verplichte onderwerpen uit de risico-inventarisatie. Denk hierbij aan:

- het indelen van de onderwerpen uit de risico-inventarisatie in haalbare termijnen;
- gefaseerd bijhouden van het plan van aanpak vanuit de risico-inventarisatie;
- meedenken in oplossingen van organisatorische en praktische onderwerpen (denk aan: moeten we een BHV-organisatie hebben, zo ja, hoeveel BHV-ers en wat zijn hun taken?);
- een jaarlijkse evaluatie van het te voeren beleid, en het bespreken van nieuwe wettelijke ontwikkelingen en wat deze betekenen voor de gebouwen en de kerkelijke organisatie.

Observant

Regelmatig wordt Dirk als observant gevraagd, om de uitvoering van een ontruimingsoefening te observeren. Hierdoor kan hij verbeterpunten aandragen, waardoor het beleid ook praktisch en veilig wordt uitgevoerd. Door gebruik te maken van de deskundigheid van Dirk, waarborgt de kerkelijke gemeente het nakomen van hun wettelijke verplichtingen. Tevens zijn de risico's tot een aanvaardbaar niveau teruggebracht. “Het is niet alleen mijn deskundigheid, maar ook mijn passie om organisaties te adviseren en effectieve oplossingen aan te dragen voor een veiligere werkomgeving in de kerkelijke gebouwen,” zegt Dirk.

Vakantie-impressies

Ter illustratie van mogelijke risico's in de praktijk bij kerken en kerkelijke gebouwen noemt Dirk de opstelling van kerkstoelen in relatie tot de voorschriften van de brandweer. Dirk bezoekt, vanuit historische interesse graag kerkge-

bouwen. Hij geniet van de schoonheid van eeuwenoude kerkgebouwen en beseft welke prestatie de bouwers hebben geleverd om zo'n groot gebouw, met de toentertijd voorhanden gereedschappen te bouwen.

Wanneer hij door Nederland rijdt, loopt hij graag een geopende kerk binnen. Ongemerkt vallen veiligheidsrisico's hem op. Vorig jaar was hij op een donderdag in het noorden van het land. Daar had men op dinsdag een bruiloft in een kerkelijk gebouw gevierd. Dirk zag voor de meterkast een hele stapel grijze dichtgebonden vuilniszakken met afval van het bruiloftsfeest. Dirk sprak de beheerder en hoorde dat men zich vergist had in de vuilophaaldag en daarom de vuilniszakken maar even binnen had gezet. Men was zich er niet bewust van wat er zou kunnen gebeuren wanneer er een calamiteit zou zijn, waardoor de hoofdschakelaar van de elektra uitgeschakeld zou moeten worden. Denk bijvoorbeeld aan een brand. Wanneer de hoofdschakelaar niet uitgeschakeld kan worden, ontstaat er kortsluiting en/of brand in de meterkast. De herstelkosten nemen toe door de grotere schade aan de installaties en de gebouwen. Daarnaast worden mensen blootgesteld aan kortsluiting en gevaarlijke dampen en gassen. Met alle gevolgen en menselijk leed voor degene die het betreft.

Zo merkte Dirk tijdens een fietstocht door het midden van Nederland een rode glimp van een brandblusmid-

del in een klein kerkje op. Achter de achterste kerkbank stond een hoge stapel stoelen en papieren knutsels van de paasviering, voor het blusmiddel. Toen Dirk verder keek zag hij een blusmiddel en EHBO-koffer hangen. Niemand die daar ongehinderd bij kon komen. Een college van kerkrentmeesters kan aangesproken worden op dit soort situaties.

Frequent voorkomende en makkelijk op te lossen veiligheidsrisico's

Enkele frequent voorkomende veiligheidsrisico's die Dirk tegenkomt zijn:

- geblokkeerde vluchtwegen en nooduitgangen,
- losliggende bekabeling,
- schoonmaakmiddelen en gevaarlijke stoffen die niet in een afgesloten kast worden bewaard.

Pragmatische oplossingen

In de achterliggende jaren zijn diverse pragmatische oplossingen toegepast om de veiligheid te waarborgen. Zo heeft een kerkelijk centrum een extra vluchtroute vanuit het jeugdhonk in de kelder naar een bovenliggende zaal gemaakt. Het betreffende kelderluik is afgezet met een hekwerk en markering.

► www.dbarboadvies.nl

► Kerkvitaal Gemeenteadvies en -begeleiding

Interview met Jan Boer, eigenaar van Kerkvitaal Gemeenteadvies en -begeleiding

Tekst & Beeld Kerkvitaal Gemeenteadvies en -begeleiding

We spraken met Jan Boer, eigenaar van Kerkvitaal Gemeenteadvies en -begeleiding, over de inhoud van zijn werk en zijn drijfveren.

Jan, eerst nog even over je achtergrond. Hoe zat het ook alweer? "Ja, ik was senior gemeenteadviseur bij de landelijke kerk en had daar altijd al veel werk op het grensvlak van gemeenteopbouw en de meer zakelijke kant van het kerk-zijn. In beide ben ik geschoold en heb ik ervaring. In 2016 ben ik voor mezelf begonnen onder de naam 'Kerkvitaal gemeenteadvies en -begeleiding'. Maar inhoudelijk liep het werk gewoon door en is de vraag alleen maar fors toegenomen. Nou ja, gewoon door... Wat

echt anders is geworden is dat ik nu als ondernemer ook zelf weer mensen in kan huren op trajecten."

Dan doen we toch een predikant minder?

Als ik naar de portfolio op je website kijk zie ik veel grote begeleidingstrajecten waar ook een kerksluiting in voorkomt. Kun je daar iets meer over vertellen? "Daar kan ik ondertussen wel een boek over schrijven. Laat ik er eens een aspect uitlichten. In een krimpscenario in grote gemeenten is vaak

de 'reflex': 'Dan doen we toch een predikantsplaats minder?'

Dat levert veel minder weerstand op dan bijvoorbeeld een kerk afstoten. Puur naar de cijfers bekeken is 'pastoraat' vaak de grootste kostenpost en is daar ook het meeste 'te halen'. Dat kan best wat minder. In andere gemeenten probeert men juist onder het motto 'brood gaat voor stenen' krampachtig vast te houden aan het aantal predikantsplaatsen. In de Protestantse Gemeente Zwolle, waar ook het mes in de uitgaven moest, kozen we voor het eerst voor de vuistregel dat minimaal 50% van het levend geld naar de begrotingspost 'pastoraat' moet. Dat geeft best houvast. Op termijn krimpt de omvang van de predikantsformatie wel mee als de inkomsten dalen. Maar dan net zo hard als op de andere fronten. Ook in Almelo en Hervormd Katwijk hebben we nu die 50% als uitgangspunt genomen. Er kunnen natuurlijk best goede redenen zijn om een andere norm te stellen, maar als uitgangspunt werkt het over het algemeen goed. Men komt in ieder geval even uit die reflex en het resultaat is vaak verrassend. Bijvoorbeeld dat er zowel niet in de formatie wordt geschrapt als dat er (nog) geen kerksluiting nodig is, maar men wel de benodigde bezuiniging weet te realiseren."

Je noemt nu een aantal plaatsen. Waar ben je momenteel nog meer bezig? "Poeh... Als het gaat om kerksluitingsprojecten denk ik aan de Protestantse Gemeenten Koudekerk aan de Rijn en Hazerswoude Rijndijk, Waddinxveen, Huizen, Elim, Koudekerk aan den Rijn en Hazerswoude Rijndijk. De kerk in Grafhorst hebben we net verkocht, Gereformeerd Loosdrecht komt er denk ik aan. En dan nog een aantal plaatsen die ik niet kan noemen omdat gemeenteleden het niet uit een blad, zelfs niet uit *Kerkbeheer* moeten lezen. Ja, dat is het wel voor dit moment. En natuurlijk zijn er ook trajecten waarin vastgoed wel een grote rol speelt maar waar (nog) geen sprake is van kerksluiting."

"Maar nu lijkt het net of Kerkvitaal alleen 'kerksluitingen' begeleidt. Samen met de gemeenteadvisers Bernhard Vosselman en Teunie van de Water, die in dienst zijn bij Kerkvitaal, begeleiden we een breed scala aan projecten zoals samenvoegingen, het omvormen van een gemeente tot een huisgemeente, financiële ontvlechting, analyse van het functioneren van een kerkelijk bureau enzovoort. En in een flink aantal gemeenten denken we mee over beleid,

ondersteunen we bij we bij het beroepingswerk.

En de afgelopen twee jaar was ik extern interim-voorzitter van de streekkerkenraad van de Protestantse Gemeente te Klarenbeek, Voorst en Wilp. Dat werkte ook prima. En dan zijn er nog een aantal mediationtrajecten die ik uiteraard niet bij name noem."

"Misschien voor kerkbeheerders goed om even te noemen: bijna alle projecten die we begeleiden zijn gericht op vernieuwing en het toekomstbestendig maken van gemeenten. En daarom kunnen de begeleidingskosten voor deze trajecten ook gesubsidieerd worden vanuit de solidariteitskas. Vaak helpen we gemeenten om deze subsidies ook toegezegd te krijgen. En nu we het toch over subsidies hebben, ook voor het aanpassen van een kerkgebouw kan soms flink wat subsidie worden verkregen. We hebben daar goede ervaringen mee."

Mediation

Jij bent ondertussen ook een geregistreerd mediator? "Ja, alweer een aantal jaren. De opleiding volgde ik in eerste instantie omdat in de trajecten die ik begeleid er nog wel eens flinke spanningen zitten. Mediationstechnieken voegen iets toe aan m'n gereedschapskist. In veel begeleidingstrajecten komen die goed van pas. Aanvankelijk was ik ook niet van plan ook echt mediations te gaan doen. Maar ik werd ervoor gevraagd en merk dat ik er ook veel voldoening uit haal. Overigens is het daarbij vaak wel jammer dat je er pas bij geroepen wordt als de zaak al flink geëscaleerd is. Als je zo'n conflict dan afpelt kom je vaak tot een 'onbenullig' iets dat mis is gegaan. Als het gaat om kerkbeheer bijvoorbeeld om een contract dat er niet is of niet op orde is. En dat steentje begint van boven van de berg naar beneden te rollen en klontert steeds meer aan tot een relatieverwoestende omvang. In en in triest. Zeker als je dan bedenkt hoe dit simpel aan het begin was op te lossen. Hoeveel schade was er wel niet te voorkomen geweest? Maar goed, des te mooier dat je als mediator de communicatie over waar het echt om gaat weer vlot kunt trekken en men er uiteindelijk samen weer uitkomt.

Als ik zo hoor over kerksluitingen, weerstand, conflicten, dan moet jij wel een groot geloof hebben. "We hebben een grote God!"

